

FOSEN NATURVERNFORENING

Adr.: Ytre Ringvei 32, 7100 Rissa Tlf.: 73851430

- foreningen for et bredt, helhetlig og aktivt naturvern på Fosen-

Vår ref: A.10.1aq

Deres ref:

Dato: 27.10.2019

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep

0033 OSLO

NVEs forslag til en nasjonal ramme for vindkraft på land - høring

Vi viser til NVEs forslag til en nasjonal ramme for vindkraft på land og vil med dette komme med vårt innspill.

Nå må all bygging av vindkraftverk i våre kyst- og fjellområder opphøre og vi må gjøre alt for å redde naturmangfoldet fra total kollaps.

Fosen Naturvernforening holder til på Fosenhalvøya i Trøndelag og vi har i mange år hatt fokus på de negative virkningene vindkraftutbygging har på vår vakre og viktige natur her på Fosen. Men vi har dessverre ikke nådd gjennom med våre synspunkter og store industriparken med vindkraft er allerede bygget / under bygging.

Men kampen mot disse store naturødeleggelsene må fortsette.

Dette har konsekvenser for all framtid og som naturvernforening vil vi alltid kjempe for naturmangfoldet og mot industrialisering av våre flotte, uberørte naturområder.

NVE har nå foreslått 13 områdene for vindkraft på land og de ligger i all hovedsak utenfor de områder som allerede er utbygd for vindkraft. På denne måten vil 13 nye områder bli utbygget i tillegg til de som allerede er utbygd/under utbygging. Vi kan ikke ta nye områder til vindkraft og vi kan heller ikke belaste de områdene som allerede har vindkraftverk med

Storheia juli 2019 – et trist syn og et stort tap for Fosen og Norge

Foto: Østerås

“Vi er helt nødt til å stanse og snu ødeleggelsen av natur for å sikre alle tilgang til mat og rent vann, stanse farlige klimaendringer, hindre konflikter og unngå flyktningkriser”.

(ref. [Sabima](#))

flere. Nå må all bygging av vindkraftverk i våre kyst- og fjellområder opphøre og vi må gjøre alt for å redde naturmangfoldet fra total kollaps.

Vi er da lettet over at Fosen ikke er blant det 13 områdene men vi har jo allerede tapt store områder av vår kyst og våre fjell til landbasert vindkraft. Men vi ser - og kan ikke la være å uroe oss - at det utplukka området "Grenseområde mellom Trøndelag og Møre" krysser Trondheimsfjorden, er innom Rødberget marine verneområde og lander på Brørskiftberga i Indre Fosen. Hva er tenkt her? Vi skal ikke ha noen tiltak i forbindelse med vindkraftverk i dette området!

Det kan stilles med rette spørsmål om klimaeffekten av vindindustri på land. Bare tenkt på klimagassutslipp fra torvmyrer, forbruk av drivstoff i anleggsfasen osv. Men det vi vet er at tapet av naturmangfold er svært stort ved bygging av vindindustri på land.

Naturmangfold

[Det internasjonale naturpanelets \(IPBES\)](#) har nettopp lansert verdens første globale rapport om naturens tilstand. Rapporten er dramatisk. Utbygging og oppstykkning av naturarealer er hovedårsak til et tap av arter som akselererer i rekordfart. [Tapet av natur er en like stor trussel som klimaendringene](#). Rapporten viser at vi går en mørk fremtid i møte dersom vi ikke gjør store endringer i hvordan vi forbruker naturressursene. Endringer i areal- og sjøbruk er den største trusselen i denne sammenheng. På grunnlag av dette forstår vi alle at vi ikke kan ture frem som før.

[Ifølge en rapport fra WWF og Zoological Society of London¹](#) krymper bestanden av ville dyr hvert eneste år med 2 prosent. Vi kan risikere å utrydde to tredeler av dyrelivet innen 2020. [I tyske naturreservater er den totale mengden insekter redusert med 75 prosent siden 1990²](#). Siden 1970 er antall dyr i verden mer enn halvert. Som [Sabima sier³](#) så er tap av naturmangfold og biologisk mangfold en like akutt utfordring for livet på kloden som klimaendringene. [Og videre sier de⁴](#) at arealendringer er den største trusselen mot naturmangfold. Når du bygger ned et stykke natur tar du leveområdet fra alle de planter, dyr og insekter som lever akkurat der – de blir færre individer av disse artene. Det å stykke opp naturen slik at den blir mindre sammenhengende gjør også arter mer sårbare for å bli utryddet. De planlagte vindindustriområdene med alle tilførselsvegene i områder som ikke er bebygde av mennesker vil da fortrenge/fjerne individer og i tillegg gjøre de gjenlevende mer sårbare.

[INON-områdene i Norge reduseres stadig⁵](#) og tendensen er, utrolig nok økende der gamle Sør-Trøndelag fylke er et av de fylkene som har mistet mest i perioden 2008-2012. I tillegg vet vi at vi etter dette har tapt enda mer til vindkraftutbyggingen. Denne utvikling må stoppes og derfor kan det ikke være aktuelt å bygge vindindustri i tilknytning til slike områder. Den tid må være forbi.

En må ha det klart at det vil være komplett umulig å redde miljøet ved å bygge ned naturmangfoldet. Uten et velfungerende økosystem er kloden fortapt.

¹ <https://www.aftenposten.no/verden/i/GABnl/WWF-Mennesket-kan-utrydde-to-tredeler-av-dyrelivet-innen-2020>

² https://www.nrk.no/norge/ny-studie_-antall-insekter-stupte-med-75-prosent-pa-under-30-ar-1.13741219

³ <https://www.sabima.no/hva-er-naturmangfold/>

⁴ <https://www.sabima.no/hva-truer-naturen/arealendringer/>

⁵ <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/naturmangfold/miljomal-1.1/miljoindikator-1.1.8/>

Insektene

Vi vil sette fokus på insektene i sammenheng med store vindkraftutbygginger. Vi er vel alle nå klar over at insektene sliter. Vi kan lese i en [NRK-artikkel](#) at verdens insekter vil være utryddet innen et århundre om insektdøden fortsetter i samme takt. Og dette truer hele naturens overlevelse. Og dette gjelder også Norge.

[I Tyskland](#) er det vokst frem en egen industri som vasker vindturbiner ved hjelp av helikoptre og kraner. Døde insekter på rotorbladene kan hemme aerodynamikken på en vindturbin så sterkt at energiproduksjonen reduseres med inntil 50 prosent. Tysk vindkraft dreper 1200 tonn insekter årlig.

Vindkraftindustrianlegg på land tar store områder fra insektene. I tillegg vil turbinene drepe tonnevis med de resterende insektene som prøver å skape seg et liv mellom turbinene.

Vi har lyst å bruke [Anne Sverdrup-Thygeson](#) (professor NMBU) sitt tankeeksperiment der hun fordeler stortingsmandater etter hvor mange arter det er i ulike artsgrupper i Norge. Da ville hverken pattedyra, menneskene eller trærne vinne stortingsflertallet. Men derimot ville insekter, edderkopper, krepsdyr, snegler og andre i hovedsak små kryp fått mer enn to tredeler av stolsetene i den ærverdige stortingssalen.

Del C – “Virksomheter for miljø- og samfunnsinteresser” i det fremlagte forslaget til nasjonal ramme for vindkraft på land har utarbeidet temarapporter for fugl, flaggermus, villrein og annet dyreliv. I rapporten som omhandler annet dyreliv er det de fire store rovdyrene våre (ulv, bjørn, gaupe og jerv), fjellrev, hjortevilt, amfibier og smågnagere som er inkludert.

Vi kan altså ikke finne at insektene og virkningene vindkraftanlegg i uberørt natur har på disse er vurdert overhodet i det fremlagte forslaget. Hvordan kan vi da vite virkningene av store vindkraftverk når virkningene for 2/3 av artene ikke er vurdert overhodet? Og dette er arter også vi mennesker er totalt avhengig av for å overleve.

Friluftsliv

Natur og friluftsliv har stor betydning for folks helse. I [Sintef's rapport «Analyse og dokumentasjon av friluftslivets effekt på folkehelse og livskvalitet»](#)⁶ sies det at fysisk aktivitet og friluftsliv har gunstig effekt på helsen for forebygging av hjerte-karsykdommer og bedrer livskvaliteten. Utendørs fysisk aktivitet har også gunstig effekt for forebygging av astma hos barn, det kan redusere risiko for Alzheimers demens, hjerteinfarkt og kreft. Det å oppholde seg i natur har stressreducerende effekt. [Skotske leger skal nå kunne gi natur på resept](#)⁷. Fugletitting, strand- og fjellturer er medisinen leger på Shetland nå skal kunne gi sine pasienter med helsemyndighetenes velsignelse. Natur er altså direkte viktig for folks helse og dermed burde den være viktig for kommuner, fylkeskommuner og sentrale myndigheter da en økning i friluftsliv vil ha en betydelig, selvstendig samfunnsøkonomisk verdi, både i form av rekreasjonsverdi og i form av reduserte helsekostnader. Dette ifølge den før nevnte Sintefrapporten.

Allemannsretten gir alle lov til å ferdes og oppholde seg i utmarka i Norge. Allemannsretten er et gratis fellesgode og en del av vår kulturarv. Den gir deg rett til å bruke utmarka,

⁶ <https://www.sintef.no/globalassets/upload/samfunn/sintef-rapport-friluftsliv-og-helse-2.pdf>

⁷ <https://www.nrk.no/urix/skotske-leger-skal-gi-pasienter-natur-pa-resept-1.14237307>

uavhengig av hvem som er grunneier. Denne retten er truet av nedbygging og privatisering – tenk bare på den reduserte tilgangen til strandsonen vi har pga. nedbygging og privatisering her. En storstilt utbygging av vindkraftindustri som her planlegges vil ta store deler fra vår alles allemannsrett. For å ha en allemannsrett må det eksistere utmark å utøve den i. Blir en svært stor del fjernet som det her er snakk om, vil også presset på de gjenværende områdene øke. Dette vil igjen gå på bekostning av de som lever i utmarka til vanlig – mer forstyrrelser på fugle- og dyrelivet i de gjenværende områdene.

Reindrifta og sørsamene på Fosen mistet en tredjedel av reinens vinterbeite ved vindkraftutbygginga på Storheia. Den pågående Fosen utbyggingen umuliggjør sørsamisk reindriftnæring i et område opp mot 500 km². I [Fosna-Folket](https://www.fosna-folket.no/nyheter/2018/10/17/Reinbeitedistriktet-vil-ikke-ha-turisthytte-17697924.ece?rs337271540064512179&t=1)⁸ kan vi lese at Fosen reinbeitedistrikt går sterkt imot at Trondhjems turistforening får tillatelse til bruksendring fra privat fritidsbolig til turisthytte på en hytte turistforeningen har kjøpt ved Lysvatnet på Fosen. «Når krybba er tom, bites hestene» heter det og dette er et eksempel på hvor stort presset på Fosens gjenværende naturområder er. Dersom vindkraftindustrien får tildelt store deler av den norske, ubebygde naturen vil presset på de naturområdene som blir igjen, bli enormt. Presset til friluftslivbruk vil bli stort og dette igjen vil skape store problemer for de planter og dyr som lever i disse områdene i dag. Men friluftsliv er viktig for folk og helse derfor må en ha nok områder til å drive friluftsliv i uten at dette skaper problemer for de planter og dyr som lever i slike områder.

Landskap

Vindindustrianlegg har store turbiner på det høyeste topper og er derfor synlig over svært store avstander. Dette er visuell forurensning og vil påføre mange et personlig tap - langt utover de områdene det vil bli bygget i. I tillegg har du den hørbare støyen fra turbinene som også skaper problemer og støyforurensning. Om vinteren kan iskast være en fare for folk og fe.

Alternativ kraftproduksjon og ENØK

Alternative kraftkilder må være mer riktig enn store vindkraftanlegg i en tid da tapet av naturmangfoldet går raskere og raskere. Det første vi da bør sette fokus på er ENØK-tiltak. Her har vi masse å hente og dette vil ikke kreve tilleggsareal i det hele tatt. Ettersom vi blir flere og flere mennesker på kloden kan ikke forbruket bare øke og øke – hver enkelt må se på sitt forbruk. Vi i Fosen Naturvernforening har ikke en fjellknaus å avse til vindkraft så lenge folk har varmekabler i oppkjørselen, terrassevarmere og ikke kan slå av lyset i rom de ikke oppholder seg.

En annen energikilde vi mener bør være noe å satse på i fremtiden er solceller. Solceller kan monteres på hustak og dermed vil ikke ekstra areal bli tatt og energien blir dermed produsert der den skal brukes og vi slipper transport over store avstander noe som i seg selv krever areal og gir tap av energi.

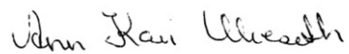
⁸<https://www.fosna-folket.no/nyheter/2018/10/17/Reinbeitedistriktet-vil-ikke-ha-turisthytte-17697924.ece?rs337271540064512179&t=1>

Etiske retningslinjer

På Fosen er det Statkraft, sammen med Trønderenergi og Nordic Wind Power (med Credit Suisse) som bygger ut vindkraftanleggene. Credit Suisse er kjent for en tvilsom forretningspraksis. Banken er dømt til å betale 21 mrd. kroner for å ha hjulpet amerikanere med å gjemme milliarder av dollar i skatteparadis. De er dømt for kartellvirksomhet og brudd på konkurransereglene i finansmarkedet. Credit Suisse er en av aktørene der en [rekke europeiske lands statskasser, deriblant den norske, er svindlet for milliarder av kroner](#)⁹. Dette er ikke den rette måten å forvalte Fosenfjellene eller andre deler av den norske fjellheimen på.

Med hilsen

Fosen Naturvernforening

Ann Kari Ulveseth

⁹ <https://www.dagsavisen.no/verden/europeiske-land-svindlet-for-milliarder-i-skatteskanale-1.1219435>